

Bibliotekāra iesaiste bērna lasītprasmes pilnveidē

LNB Bērnu literatūras centra vadītāja
Silvija.Tretjakova@lnb.lv
www.lnb.lv

Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras
padome

 IBBYLV; Restarts-lasīšanai

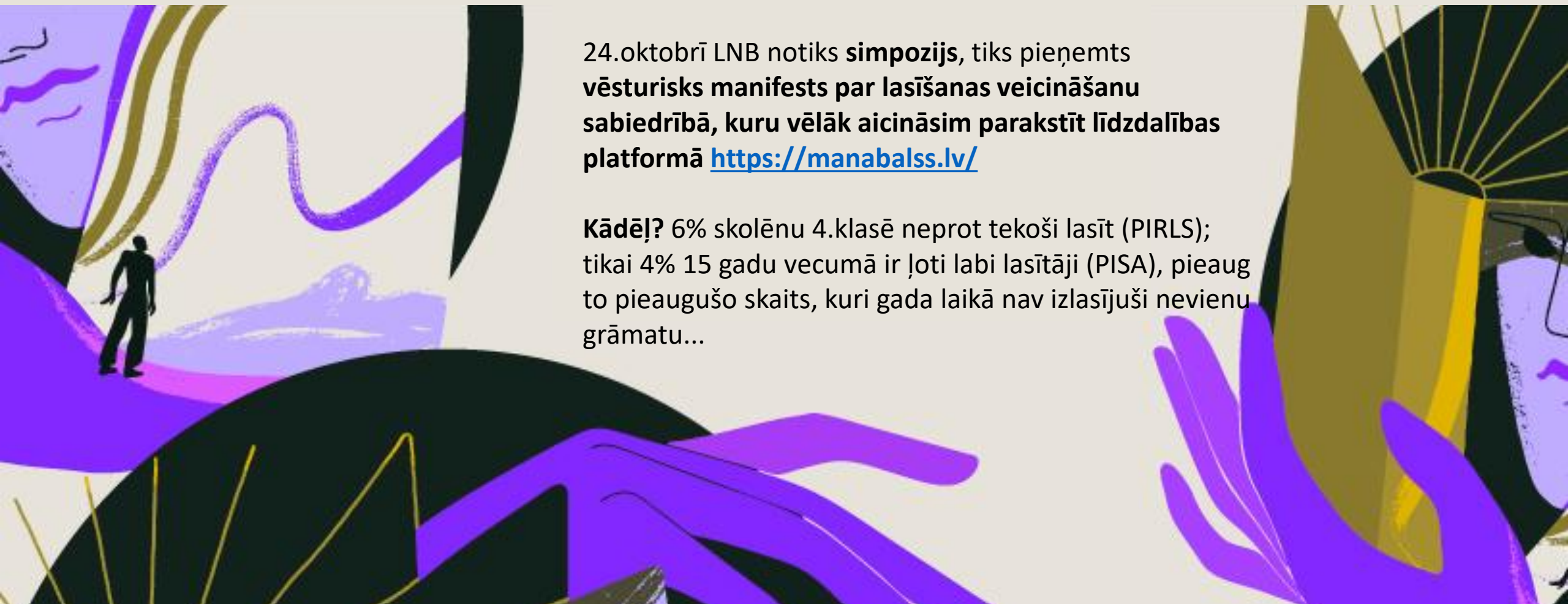

AICINĀJUMS

Pievienojies **Rīgas manifestam** Tiesības uz lasīšanu

24.oktobrī LNB notiks **simpozij**s, tiks pieņemts **vēsturisks manifest**s par lasīšanas veicināšanu sabiedrībā, kuru vēlāk aicināsim parakstīt līdzdalības platformā <https://manabalss.lv/>

Kādēļ? 6% skolēnu 4.klasē neprot tekoši lasīt (PIRLS); tikai 4% 15 gadu vecumā ir ļoti labi lasītāji (PISA), pieaug to pieaugušo skaits, kuri gada laikā nav izlasījuši nevienu grāmatu...

Izmantojam visu...

- Veidojam «grāmatīgu» vidi
- «Grāmatu starta» aktivitāšu klāstu
- BJVŽ satura vadlīnijas un darba lapas
- Tēvu kampaņa
- Priekšā lasīšanas aktivitātes – vecākie lasa jaunākajiem
- Izmantojam katru svinamu dienu, lai rīkotu skaļas, uzmanību piesaistošas norises: populārāko grāmatu «parādes» u.c.

2.aprīlis – Starptautiskā bērnu grāmatu diena

8.septembris – Starptautiskā rakstpratības diena

Novadnieku (rakstnieku, ilustratoru) dzimšanas dienas

Rīkojam literatūras festivālus skolā ar nakts lasīšanu u.c.

Ziemeļvalstu literatūras nedēļa u.c.

Reaģējam uz problēmu

- Aptuveni trešdaļa bērnu Latvijā saskaras ar agrīniem attīstības riskiem, kas var ietekmēt izaugsmes iespējas nākotnē.
- Latvijā ir uzsākts «Bērnu agrīnās attīstības skrīnings» /Sigita Sniķere/ Pārresoru koordinācijas departaments, MK konsultante
- Visā pasaulē pieaug psihisko, uzvedības un attīstības traucējumu īpatsvars.
- 2011.gada PISA izraisīja plašu diskusiju ar pētījumu «Lasīšana pārmaiņām», kas pierādīja, ka lasīšanai priekšrocība ir lielāka ietekme uz panākumiem skolā nekā sociāli ekonomiskai izcelsmei. Lai palīdzētu bērniem no nabadzīgām ģimenēm nav nepieciešams daudz naudas, bet pietiek, ka mudinām regulāri lasīt un sociāli ekonomiskās atšķirības izzūd.
- «Spēja iekāpt cita kuņģī» – praktisks uzdevums

VĪRIEŠI! 2019
TĒVI! LASĪTĀJI!

Lasi un laimē
kādu no 29 vasaras piedāvājumiem kopā ar ģimeni!

TALLINK kruīza ceļojumu Rīga-Stokholma-Rīga 1-4 personām

- 10 Rīgas Motormuzeja ielūgumus
- 5 ABpark Spice Home biļetes
- 5 Džungļu parka ielūgumus
- 5 Rīgas Zooloģiskā dārza ieejas kartes
- 3 Latvijas Leļļu teātra ielūgumus

LAI PIEDALĪTOS, VAICĀ BIBLIOTĒKĀRAM!

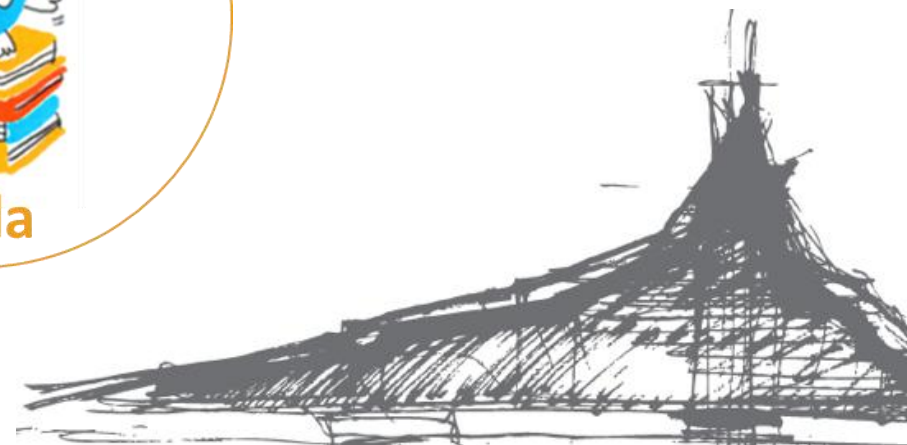
Izlasī sešas grāmatas no Bērnu, jauniešu un vecāku žūrijas kolekcijas un aizpildi elektronisko anketu. Balvu izlozē piedalīsies pilnībā aizpildītas anketas, kuras aizpildījuši vīrieši vecumā no 18 gadiem. Plašāka informācija: www.lasamkoks.lv sadaļā Pieaugušie.

Grāmatu starts:

2014 – 14 bibliotēkas; 2024 – 150 bibliotēkas

LNB Atbalsta biedrība

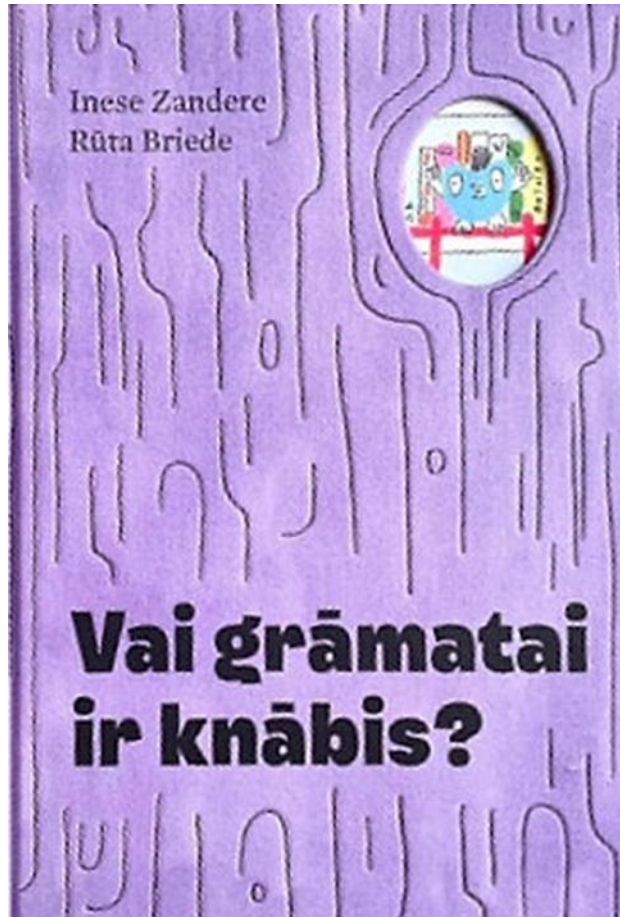

Adresēts – 3-4 gadus veciem bērniem un viņu ģimenēm. Katrs bērns saņem Mazā lasītāja komplektu: lasāmgrāmatiņu, mugursomu, mīļietiņu un izglītojošu brošūru vecākiem.

Atbalsta biedrība – 2014.-2023. - ar Biedrības ziedotāju, pašvaldību atbalstu. No 2023.gada + valsts atbalsts.

Atsauksmes – Apmeklējuma biežums un uzturēšanās laiks bibliotēkā Grāmatu starta ģimenēm laika gaitā krietni pieaug, jo viņi aptver, ka bibliotēka spēj piedāvāt ne tikai grāmatas./Gāliņciema bibliotēka/

Pūčulēns Elmārs salīdzina sevi un grāmatu.
Pūčulēnam ir knābis. Grāmatai knābja nav.

Bet, ja uz grāmatas
vāka uzzīmēta pūce, tad arī
grāmatai ir knābis.

Ja tu pazīsti pūci,
paņem konfekti no pūčulēna
Elmāra dobuma!

Kur rodas grāmatas?

Mākslinieks
ilustrē.

Rakstnieks
raksta.

Izdevniecība
izdod.

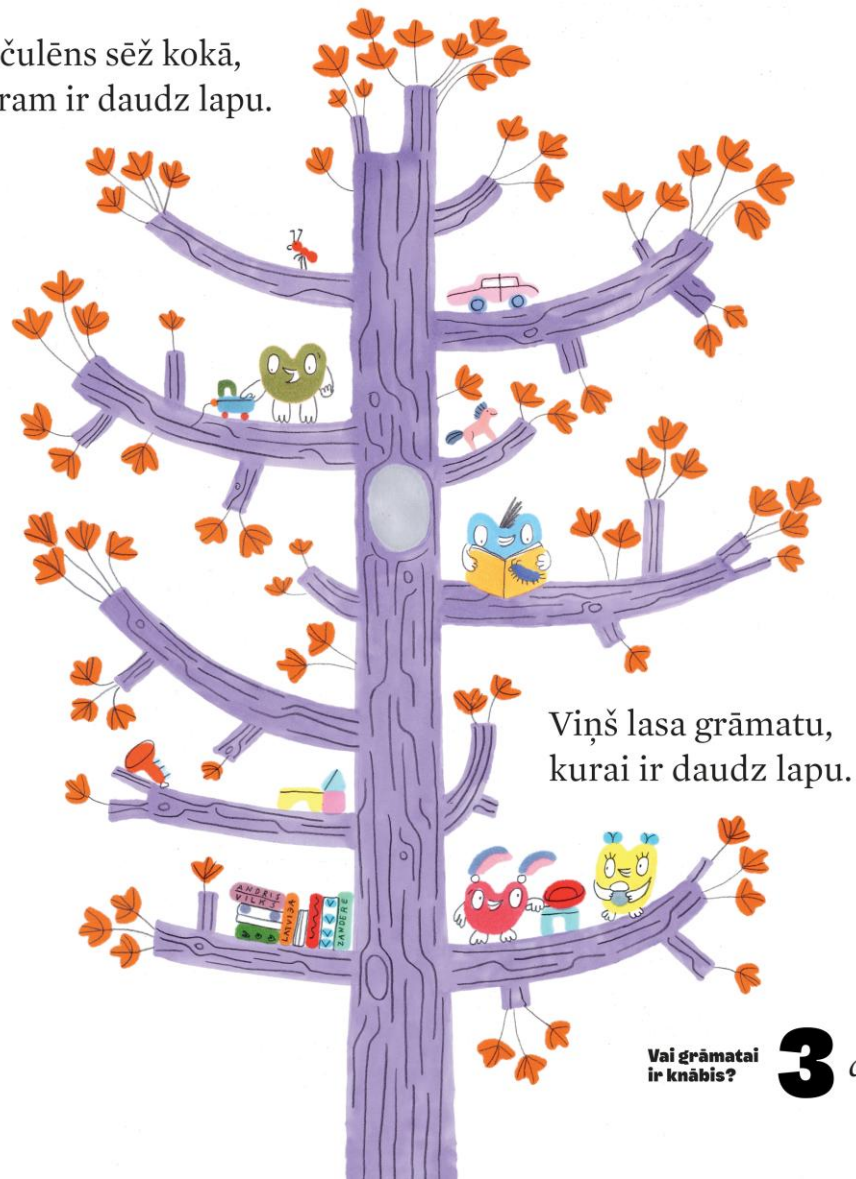

Vai grāmatai
ir knābis?

2 a

Grāmatu lapas rudeni nenobirst

Pūculēns sēž kokā,
kuram ir daudz lapu.

Viņš lasa grāmatu,
kurai ir daudz lapu.

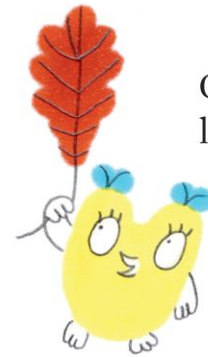
Vai grāmatai
ir knābis?

3 a

Kura lapa ir no papīra?

Kļavas
lapa

Ozola
lapa

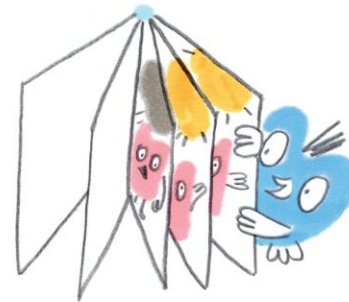
Grāmatas
lapa

Kur grāmatai ir muguriņa?

Vāks

Lapas

Muguriņa

Grāmatām ir taisnas muguriņas. Pūčulēns
Elmārs vingro, lai arī viņam muguriņa būtu taisna.
Vingro kopā ar Elmāru!

1

2

1

2

1

2

Vai grāmatai
ir knābis?

4 b

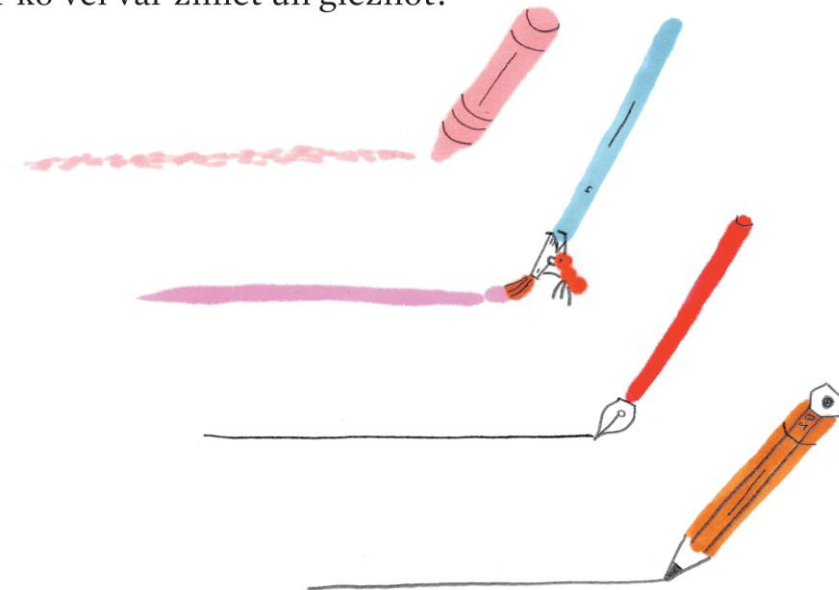
Burti satiekas vārdos

No burtiem veidojas vārdi, un no vārdiem –
stāsti, kurus var izlasīt grāmatās.

Arī bīdēs prot stāstīt

Parādi, kurš ir krītiņš!
Ar ko vēl var zīmēt un gleznot?

– Es esmu
uzzīmēts ar zīmuli.

Lai grāmatu pietiek visiem

Saskaiti grāmatas! Kurā
grāmatplauktā grāmatu ir vairāk?

Bibliotēkas
grāmatplaukts

Pūču ģimenes
grāmatplaukts

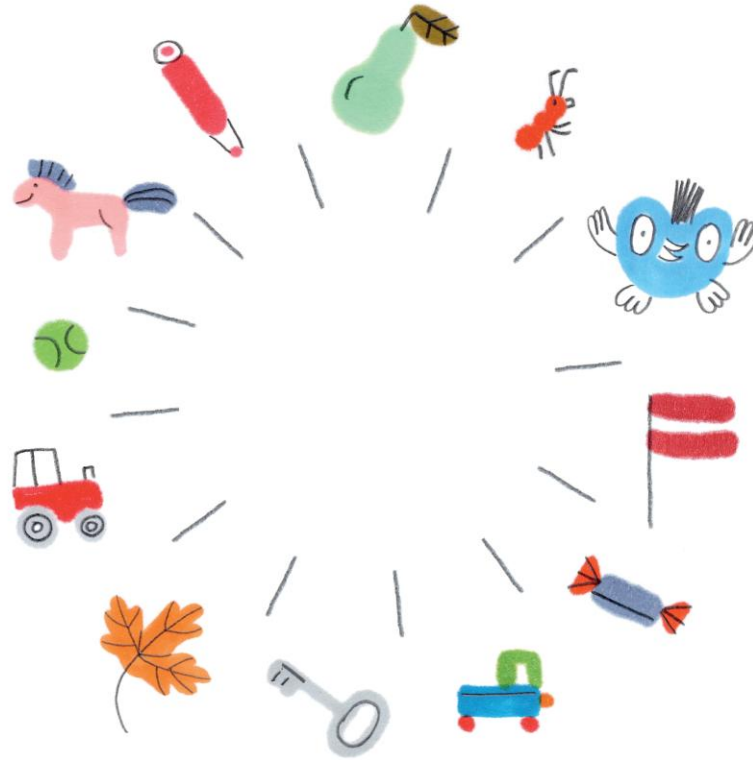

Tu arī vari sacerēt stāstu

– Es izdomāšu
stāstu par zaķi, sēni
un traktoru!

Pagriez laimes ratu 3 reizes un izlozē 3 stāsta
varoņus! Izdomā par viņiem stāstiņu!

Grāmatai ir divas durtiņas

LIETUS UN SAULE

Pūce tagad ir pavisam slapja.

Lietus līst katru dienu.

Ārā spīd saule.

Pūce tagad ir pavisam sausa.

Stāsts sākas tur, kur uzrakstīts grāmatas nosaukums. Bet, ja ienāk pa otrām durtiņām, stāstiņu var izlasīt otrādi!

Pūce tagad ir pavisam sausa.

Ārā spīd saule.

Lietus līst katru dienu.

Pūce tagad ir pavisam slapja.

Kamishibai ...japāņu vienas grāmatas teātris. Vācu – p...ra teātris

BJVŽ – 25 gadi

Restarts lasīšanai

Lasī un vērtē '25

5+

BĒRNU ŽŪRIJA

1. Agnese Vanaga, Marina Heniņa. Vienu dienu aģārs. Zvīgure ABC, 2024.
2. Anna Valvare, Inese Zandere. Otrais koncerts. Lielu un mazu, 2024.
3. Dace Krāslina. Kas par smuku? Zvīgure ABC, 2024.
4. Inese Zandere, Anete Melnre. Ceļotāja ģimēdins. Lielu un mazu, 2024.
5. Varenais Sēls, Marina Heniņa. Eju meklēt draugus! Zvīgure ABC, 2024.

7+

BĒRNU ŽŪRIJA

1. Jurga Vile, Agne Nemanai. Kafaiņu radio. Rikva Valt, 2025.
2. Jūlijs Zīngailis, Inguna Ula Cepļa. Gundaga Muzikanta. Rasis dienaspārmatu. Pētergailis, 2025.
3. Lauris Gundars, Anete Bajāre-Babūka. Nē!!! Pētergailis, 2024.
4. Toms Dargis, Inga Dagļa. Mans tētis raksta grāmatu. Latvijas Mediji, 2024.
5. Uldis Auseklis, Gundaga Muzikanta. Kā tauriņi rābi. Latvijas Mediji, 2024.

9+

BĒRNU ŽŪRIJA

1. Edwards van de Vendels, Anuša Elmans, Anete Šlāpa. Miša. Lielu un mazu, 2024.
2. Ize Maistere, Inga Actiņa. Bāzēna pārvērtēti medij pils. Zvīgure ABC, 2024.
3. Jānis Batviķis, Anita Paegle. Purva burvis. Zvīgure ABC, 2024.
4. Laura Vīngradova, Ieva Mauriņa. Pasts spēlā. Zvīgure ABC, 2024.
5. Sanita Reinsona, Aleksandra Rūde. Draugi un kaimiņi. Jāņa Rozes apgāds, 2024.

11+

JAUNIEŠU ŽŪRIJA

1. Anna Eringa. Bučas un apbūvēti no Polijas Starmas. Zvīgure ABC, 2024.
2. Katarīna fon Brēdova. Viss, kas nav saskatāms. Lielu un mazu, 2024.
3. Krīšjānis Zeģelis, Sveins Nollands. Patki! Lielu un mazu, 2024.
4. Henri Tēde, Marija Līva Pletša, Ingmaris un Jūra. Jāņa Rozes apgāds, 2023.
5. Marjās Marcinkevičs, Lina Nagaike. Mēitene air šauten. Lielu un mazu, 2024.

15+

JAUNIEŠU ŽŪRIJA

1. Lise Villadsena. Kvanta lūciens. Latvijas Mediji, 2024.
2. Mita Sakas. Augstākā. Zvīgure ABC, 2024.
3. Roberts Grants. Filozofu pagriešanās vienība. Lielu un mazu, 2024.
4. Roberts Vilsons. Māju sērija. Ingoma, 2024.
5. Žanis Kļods Murlēvs. Okēna bērns. Jāņa Rozes apgāds, 2024.

Vecāku žūrija

+2 grāmatas

TEVI JĀDOD

LASĪTĀJAM

OKĒNA BĒRNS

- No 2001. g. «Bērnu, jauniešu un vecāku žūrija»
- Iesaista šobrīd ap 23000 dalībniekus
- Valsts finansējuma 1 eiro piesaista 2 eiro pašvaldību finansējuma
- Grāmatniecība – tradīcija – sinerģija

Pēctecība un jaunas inovācijas:

- No 2007. g. Grāmatu starts, 2014 -AB
- 80% kuri apmeklē Pūčulēnu skolu kļūst par pastāvīgiem bibliotēkas apmeklētājiem
- No 2017.g. Skaļās lasīšanas sacensības, zēnu iesaiste, 5.-6.kl. parādīt sevi kā lasītāju
- Lielo novadu starpfināli

Satura vadlīnijas un

Kopš 2020. gada metodika par BJVŽ grāmatām –
LN mājas lapā un <https://mape.gov.lv/>

DL

- Nodarbības mērķis
- Izmantojamie materiāli
- Uzdevuma apraksts
- Jautājumi uzdevuma izpratnei
- Kopīgi īstenojamas aktivitātes
- Atbilst 60 mācību rezultātiem
- Starppriekšmetu saiknes īstenošanai, attīstot caurviju prasmes

Darba lapās:

Galda spēles un krustvārdu mīklas

Diskusiju stratēģijas

Zīmēšana un radošā rakstīšana

Kopīgais un atšķirīgais

Testi

Jurga Vile, Lina Itagaki Sibīrijas haiku.

Rīga: Liels un Mazs, 2020.

Jurga Vile (1977) ir lietuviešu rakstniece, kura uzklausījusi savu vecāku stāstu par to, kā vēsturiskie notikumi skāruši viņu ģimeni. Kopdarbā ar mākslinieci **Lina Itagaki** (1979) radies grafiskais stāsts "Sibīrijas haiku", kurā attēloti notikumi Jurgas dzimtā. Grāmata ir saņēmusi vairākas nozīmīgas balvas, tulkota daudzās Eiropas valstu valodās un augstu novērtēta arī Latvijā. Tai piešķirta Starptautiskā Jāņa Baltvilka balva bērnu literatūrā un grāmatu mākslā 2020.gadā.

Nodarbība CEĻĀ

MĒRĶIS – veidot izpratni par vēsturiskiem notikumiem.

MATERIĀLI: 29. darba lapa, metamais kauliņš, neliela figūriņa.

UZDEVUMA APRAKSTS

➔ **Iepazīstināt ar stāstā tēlotajiem vēsturiskajiem notikumiem, paskaidrot uzdevuma nosacījumus.**

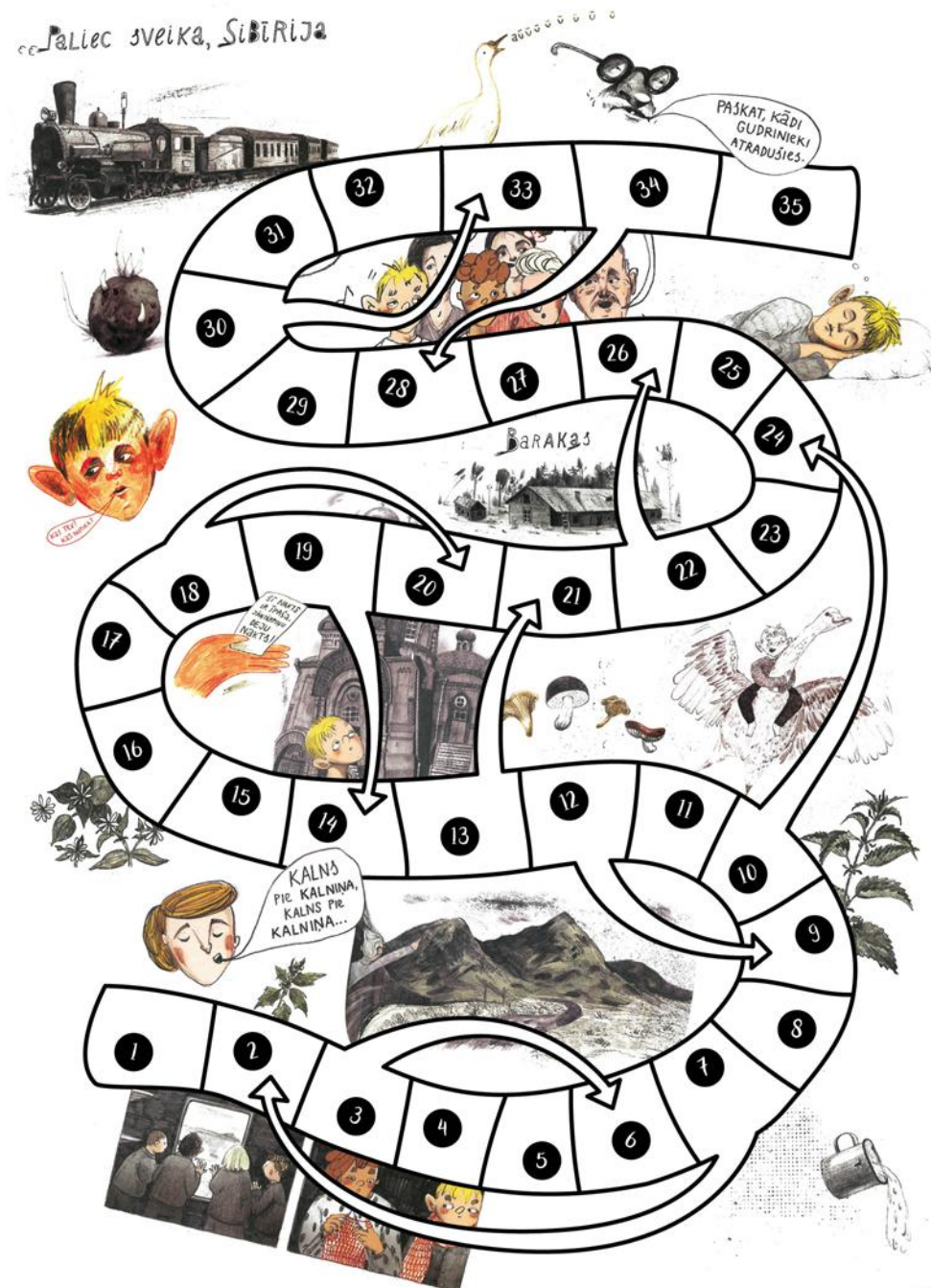
"Toreiz vilcienā, kas veda mūs mājās, snaudiena aijāts un klepus mocīts, es sāku atcerēties, kā viss bija noticis..."

Mūsdienās, gatavojoties tālākam ceļam, parasti jūtam patīkamu satraukumu un prieku. Šajā grāmatā ir stāsts par citādu ceļojumu. Tas notika sen, vēl pagājušajā gadsimtā, kad piespiedu kārtā tālajā ceļā nācās doties ļoti daudziem cilvēkiem ne tikai no Lietuvas, bet arī no Latvijas un citām valstīm.

➔ **Aicināt bērnus iesaistīties pārdomu spēlē. To var darīt visi kopā – sarunu veidā – vai spēlēt kā galda spēli, izmantojot darba lapu (mazāks dalībnieku skaits).**

JAUTĀJUMI UZDEVUMA IZPRATNEI

- ♦ Kas, tavuprāt, ir karš?
- ♦ Kad tika piedzīvoti grāmatā minētie notikumi?
- ♦ Vai varat kaut ko pastāstīt par laiku, kad daudziem cilvēkiem bija jādodas uz Sibīriju?
- ♦ Kāpēc mēs glabājam šīs atmiņas?
- ♦ Atrodiet globusā vai kartē Sibīriju. Pārrunājiet, kādi tur ir laika apstākļi.
- ♦ Aļģa ģimeni izsūtīja ļoti tālu – uz Sibīriju: "tālāk par Sibīriju nemaz nevar aizvest... Ja nu vienīgi uz Mēnesi." Noskaidrojiet, cik kilometru ir līdz Sibīrijai.
- ♦ "Kalns pie kalniņa, kalns pie kalniņa, bet aiz kalniņa pakalniņš..." Aļģis pirmo reizi mūžā kalnus ieraudzīja, skatoties pa vilciena mazo lodziņu. Kuri kalni ir jāšķērso, lai nokļūtu Sibīrijā?

Praktiskais darbs

Kopš 2020.gada metodika par BJVŽ grāmatām –
LNB mājas lapā un <https://mape.gov.lv/>

- Atrast krājumā kādu no lasītām grāmatām
- Iepazīt informāciju
- Noskaidrot uzdevumu
- Izpildīt darba lapu
- Izanalizēt, kādas prasmes tiek attīstītas
- Izdarīt secinājumus

Darba lapās:

Galda spēles un krustvārdu mīklas

Diskusiju stratēģijas

Zīmēšana un radošā rakstīšana

Kopīgais un atšķirīgais

Testi

Kolekcijas

izvēle

- Šobrīd Latvijā 2025. g. pretendentu sarakstā ir 80 grāmatas.
- No tām tiks izziņozta 25 grāmatas **piecām** bērnu un jauniešu vecumgrupām un 4 gr. Vecāku žūrijai + 2 BJŽ
- **10 izvēles kritēriji:**
 1. Bilžu grāmatas pašiem mazākajiem;
 2. Pasakas – gan tautas, gan autorpasakas;
 3. Piedzīvojumu literatūra pusaudžiem;
 4. Dzejoļu krājumi vēlams katrā vecumgrupā;
 5. Neparastas grāmatas tematikas, žanra, formas ziņā;
 6. Meiteņu literatūra un literatūra zēniem;
 7. Jauniešu problemātikai veltītas grāmatas;
 8. Tulkotā literatūra, pārstāvēt dažādu tautību autorus.
 9. Viena autora darbus, ko var uzskatīt par turpinājumu, iekļauj kolekcijā tikai vienu reizi vai augstākais divas reizes;
 10. Fantāzijas vai fantastikas literatūras grāmatas.
- Orģinālliteratūrai tiek dota prioritāte, izvēloties starp aktuālas tematikas un mākslinieciski līdzvērtīga līmeņa darbiem.

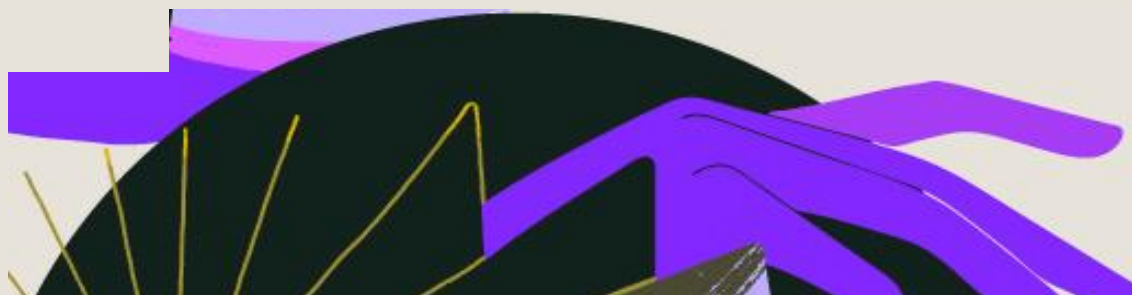
Lielie lasīšanas svētki

29. martā plkst. 12.00–15.00
klātienē un tiešraidē no LNB Ziedoņa zāles

Grāmatu saraksti

Bērnu un jauniešu žūrijas iepriekšējo gadu visaugstāk vērtētās grāmatas – leporello «Lieliskas grāmatas lasīšanai». Jāņa Baltvilka balvai nominētās grāmatas. Kopā ar skolēniem veidoti ieteicamās literatūras saraksti.

Jauniešu ieteikumi

Bērnu un jauniešu žūrijas 11+un 15+ ieteikumi, lai bērni un jaunieši vairāk iesaistītos lasīšanā:

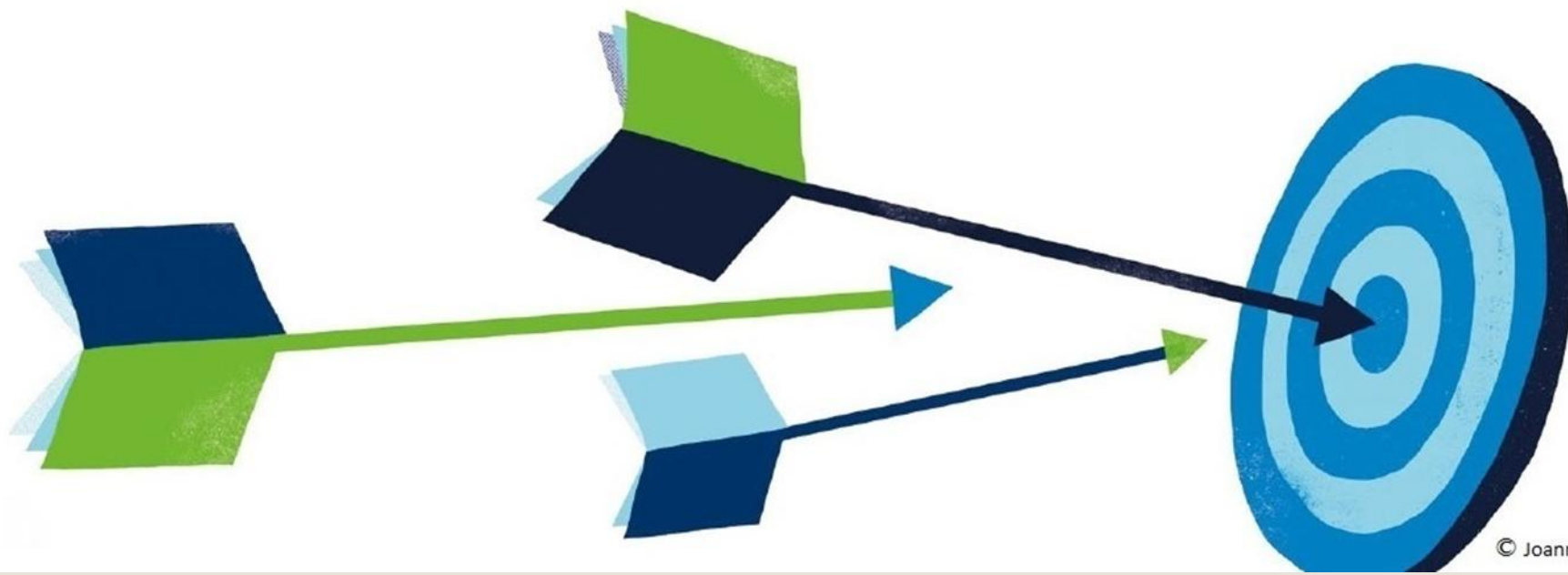
Visvairāk – piedāvājiēt (radiet) vairāk interesantas, daudzveidīgas žanra un valodas stila ziņā mūsdienīgas grāmatas – **42%**

Vairāk pasākumus, lasītāju un diskusiju klubus – 10%

Nesēdēt telefonos, internetā – 8,4%

Caur sociālajiem tīkliem, influenceriem reklamēt – 7%

Aptuveni līdzīgi % ziņā – apbalvot, bonusus; grāmatas angļu un krievu valodā; skolā un jau no mazotnes likt lasīt; vairāk konkursu, uzdevumu, vingrinājumu; e-grāmatas, audiogrāmatas.

Restarts lasīšanai

NACIONĀLĀS SKAĻĀS LASĪŠANAS SACENSĪBAS

- No 2017. gada
- Iesaista ap 7000 skolēnu no 5.un 6.klasēm
- Kā restartu piedāvājam lielo novadu starpfinālus, lai publicitāte aizsniedz reģionus, lai lokālie organizatori ievieš vēl nebijušus elementus.

Aktuāli:

- Sportisti, mūziķi, aktieri atbalsta savus novadniekus ar videosveicienu
- Vietējā sabiedrība, TV un citi mediji pievērš lielāku uzmanību lasītveicināšanai
- Finālā mazāks dalībnieku skaits

NACIONĀLAIS SKALAS FINĀLS

- Čempiona titulu šogad ieguva **Roberts Gāže** no Rīgas Igauņu pamatskolas.
- 2.vietā – **Gabriela Pelka** no Siguldas pilsētas vidusskolas.
- 3.vietu ieguva ukraiņu meitene **Zlata Kliuieva** no Jēkabpils 2.vidusskolas

**1. Ko stāsta mums
video?**

**2. Leģenda
par zēnu un
skolotāju**

Lai veicas!

LNB Bērnu literatūras centra vadītāja

Silvija.Tretjakova@lnb.lv

www.lnb.lv

Latvijas Bērnu un jaunatnes literatūras
padome

